

घरेलु हिसांले परिवारमा पारेको प्रभाव
(इलाम नगरपालिकामा वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको
एक समाजशास्त्रीय अध्ययन)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
अन्तर्गत स्नातकोत्तरतह समाजशास्त्र विषयको दशौं पत्रको
आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिका लागि
तयार पारिएको

शोधपत्र

शोधार्थी

निलिमा रिमाल

परिक्षा रोल नं. : १०११७

त्रि.वि. वि. रजिष्ट्रेशन नं : ६-२-५३७-७-२००७

समाजशास्त्र विभाग

महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम

२०७५

त्रिभूवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र
संकाय समाजशास्त्र विभाग
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम

सिफारिस पत्र

यो अध्ययन त्रिभूवन विश्वविद्यालय, स्नाकोत्तर तह, महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलामको समाजशास्त्र तर्फको स्नाकोत्तर तहका नियमित छात्रा निलिमा रिमालले “घरेलु हिंसाले परिवारमा पारेको प्रभाव” शीर्षकको प्रस्तुत लघु-शोधपत्र मेरो निर्देशन र सुपरिवेक्षणमा तयार पार्नु भएको हो । स्नाकोत्तर तह द्वितीय वर्षको आठौं पत्रको आवश्यकता परिपूर्तिको लागि तयार गरिएको यो शोधपत्र मुल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति :

वि.सं. : २०७५/१२/१९

ई.सं. : अप्रिल २, २०१९

शोध निर्देशक

सन्तोष पराजुली

उप-प्राध्यापक

महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस

इलाम

स्वीकृति-पत्र

त्रिभूवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजशास्त्र संकाय, समाजशास्त्र विभाग अन्तर्गत स्नाकोत्तर तहको आठौं पत्रका लागि छात्रा निलिमा रिमालद्वारा तयार पारिएको प्रस्तुत “घरेलु हिंसाले परिवारमा पारेको प्रभाव” शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मुल्याङ्कन समितिको निर्णयबाट स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

.....
विभागीय प्रमुख

नाम :

.....
वाह्य निरीक्षक

नाम

.....
शोध निर्देशक

नाम

मिति

कृतज्ञता ज्ञापन

यो शोधपत्र तयार गर्नका लागि आफ्नो महत्वपूर्ण कार्य तथा समयलाई समेत थाँती राखी मलाई निरन्तर निर्देशन तथा सहयोग गर्नुहुने महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलामका श्रद्धेय गुरु तथा यस शोधपत्रका शोध निर्देशक श्री सन्तोष पराजुली ज्यूप्रति सर्वप्रथम विशेष हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु । यसैगरी म.र.ब. क्याम्पस, इलामका समाजशास्त्र विभाग अन्तर्गतका श्रद्धेय गुरुहरु माधव गतौला, गन्जु बोहोरा तथा जीवनमणी दुलाल लगायतका सबै गुरुहरुप्रति पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

मेरो अध्ययनलाई यहासम्म ल्याईपुऱ्याउन घरायसी र व्यवहारिक कठिनाईलाई वास्तै नगरी हरपल पूर्णरुपमा समय प्रदान गर्नु हुने मेरा घरपरिवारका सम्पूर्ण सदस्यहरु विशेष गरी मेरी श्रद्धेय आमा इन्द्रकला रिमाल, बुबा विजिन्द्र रिमाल, भिनाजु यामप्रसाद लिम्बु, भाई निशान रिमाललाई विशेष धन्यवाद एवम् आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसै गरी यस शोधपत्र सामाग्री संकलन गर्नको लागि सहयोग गर्नुहुने मेरो सहपाठी मित्र मुना श्रेष्ठ, प्रति विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु । अन्त्यमा यस शोधपत्रको पाण्डुलिपि शुद्धरुपमा टड्कन गर्नुहुने दाई श्री कल्याण वस्नेत ज्यू प्रति हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछु ।

मिति :

वि.सं. : २०७५/१२/१९

ई.सं. : अप्रिल २, २०१९

.....

निलिमा रिमाल

एम. ए. द्वितीय वर्ष

शोधपत्र

विषय सूची

शिर्षक	पेज नं
परिच्छेद एक	
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	५
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	७
१.४ अध्ययनको महत्व	७
१.५ अध्ययनको सिमाङ्कन	८
१.६ अध्ययनको संगठन	९
परिच्छेद दुई	
२.१ अध्ययनको पूर्व साहित्य समिक्षा	१०
२.२ सैद्धान्तिक समिक्षा	१२
२.२.१ मार्क्सवादी महिलावादी दृष्टिकोण	१२
२.३ अवधारणात्मक ढाँचा	१३
परिच्छेद तीन	
३.१ अनुसन्धानको ढाँचा	१५
३.२ अध्ययन क्षेत्रको छनौट	१५
३.३ तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत	१५
३.४ नमुना छनौट तथा समग्रता	१५
३.५ तथ्याङ्क संकलनका विधिहरू	१६
३.६ तथ्याङ्कको प्रस्तुतिकरण र विश्लेषण	१६
परिच्छेद चार	
४.१ अध्ययन क्षेत्रको परिचय	१८
४.१.१ इलामको भौगोलिक स्थिति	१८

४.२ इलाम नगरपालिकाको सामाजिक तथा आर्थिक जनजीवन	१९
४.२.१ राजनैतिक स्थिति	१९
४.२.२ मुख्य जनजातिहरु	१९
४.३. घरधुरी जनसंख्याको सामाजिक तथा आर्थिक विशेषताहरु	२०
४.३.१ घरधुरी जनसंख्याको उमेर र लैंगिक संरचना	२०
४.३.२ परिवारको किसिम	२१
४.३.३ घरधुरी जनसंख्याको वैवाहिक स्थिति	२२
४.३.४ घरधुरी जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था	२३
४.३.५ घरधुरी जनसंख्याको पेशागत विवरण	२५
४.४ उत्तरदाताहरुको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक विशेषताहरु	२८
४.४.१ उत्तरदाताहरुको उमेर	२८
४.४.२ उत्तरदाताको शैक्षिक अवस्था	३०
४.४.३ आर्थिक अवस्था	३१

परिच्छेद पाँच

५.१ घरेलु हिंसा सम्बन्धी इलाम नगरपालिका वडा नं. मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको मानिसहरुको धारणा	३३
५.२ अध्ययन क्षेत्रका मानिसहरुमा हुने हिंसाका प्रकार	३४
५.३ इलाम नगरपालिका वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको मानिसहरु माथि हिंसा हुनुका कारणहरु	३६
५.४ अध्ययन क्षेत्रका मानिसहरुले हिंसा सहनुको कारण	३८

परिच्छेद छ
सारांश, तथा निष्कर्ष

६.१ सारांश	४०
६.२ उपलब्धि	४४
६.३ निष्कर्ष	४५
सन्दर्भ सामाग्री	
परिशिष्ट १	
परिशिष्ट २	
परिशिष्ट ३	

तालिका सूची

तालिका नं.	विवरण	पेज नं.
तालिका ४.१	उमेर र लिङ्गको आधारमा इलाम नगरपालिकावडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको घरधुरी जनसंख्याको विवरण	२०
तालिका ४.२	इलाम नगरपालिका वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको घरधुरी उत्तरदाताहरूको परिवारिक संरचना	२१
तालिका ४.३	घरधुरी जनसंख्याको वैवाहिक स्थितिको विवरण (१० वर्षभन्दा माथि)	२२
तालिका ४.४	इलाम नगरपालिका वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको घरधुरी जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था (६ वर्षभन्दा माथि)	२४
तालिका ४.५	इलाम नगरपालिका वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको घरधुरी जनसंख्याको पेशागत विवरण (१० वर्ष भन्दा माथि)	२५
तालिका ४.६	इलाम नगरपालिका वडा नं. ७ मा अवस्थित जोरधारा क्षेत्रको घरधुरीहरूसँग भएका जग्गा जमिनको स्थिति	२६
तालिका ४.७	घरधुरी जनसंख्यालाई वार्षिक खाद्यान्नको पर्याप्तता	२७
तालिका ४.८	उत्तरदाताहरूको उमेरगत विवरण	२८
तालिका ४.९	उत्तरदाताहरूको वैवाहिक उमेर	२९
तालिका ४.१०	उत्तरदाताहरूको शैक्षिक विवरण	३०
तालिका ४.११	उत्तरदाताहरूको पेशागत विवरण	३१
तालिका ४.१२	उत्तरदाताहरूको स्वामित्वमा रहेको जग्गा जमिनको परिणाम	३२